

ZAKLJUČNA RIJEČ DEKANA

Naš susret, naše drugovanje u molitvi, razmišljanju, raspravama, naše zajedništvo u Duhu primiće se kraju. Završavamo ovaj jubilarni XX. teološko-pastoralni tjedan.

Neki su mi postavili pitanje zašto tema: Može li Crkva služiti čovjeku. Nije li to nešto kontradiktorno u sebi? Posebno po snazi naše riječi „crkva”, koja ne dolazi od „ecclesia” u kojoj se krije značajka okupljanja Božjeg naroda nego od riječi „kyriake”, to jest Gospodin. Dakle, Gospodnja zajednica. A Isus Krist, Gospodin, je za čovjeka. Krist Isus „jučer i danas isti je – i uvijek.” (Hb 13, 7). Rekao sam da se htjelo postaviti temu koja će svakome biti jedan izazov, ispit savjesti, poticaj na metanoju. Da li, naime, ja, mi – Crkva zaista služe današnjem čovjeku?

Naši su nas predavači vodili do dubina ljudskog bića, čovjeka – basar, onog krhkog, slabog, promjenljivog, u kojem se gomilaju strahovi i tjeskobe, koji prolazi kroz gustu maglu, tamu i mrklinu, koji ne vidi ništa svijetlo pred sobom; do čovjeka koji je u današnjem potrošačkom društvu izgubio svoj identitet, svoju nadu, smisao svojeg života. U nekim trenucima nam je izgledalo kao da smo se probudili o „devetoj uri”. Posvuda oko nas duboka tama koju probija krik, vapaj izmrcvarenog čovjeka na križu: „Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio!” Ali upravo u tom trenutku beznada, tame, nemira, nereda otkriva se pobjednička Božja ljubav. Bog je ljubav, spasavajuća, otkupiteljska, usrećujuća. „Apsurdna je ideja o Bogu, koji je bezbrižan za našu bijedu. To je u dnu ona silna zabuna od koje trpi današnji svijet. Kruti Bog ne treba!” (J. Mautain) Bog objave nije kruti Bog. „Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne nego da ima život vječni.” (Iv 3, 16). To nam pokazuje Isus u svom životu, u svojim susretima s čovjekom u njegovim najbolnijim i najtjeskobnijim situacijama. To otkriva posebno ona ohrabrujuća i spasiteljska ljubav prema odbačenima, siromašnima, grešnicima. Vrhunac svoje ljubavi otkriva u svojoj spasiteljskoj smrti.

Njegovo djelo, svjedočanstvo njegove ljubavi nastavlja njegova Crkva. Ali tu je nova zabuna. Crkva nam otkriva mnoge neugodne sjene, tamne stranice svoje neugodne, mučne, krvave povijesti. Čini nam se u nekom trenutku kao da je izdala svoje poslanje. Kao da je nemoćna, nesposobna da pruži ruku pomoćnicu

rastrganom i patničkom čovjeku današnjice. Iznutra razdirana raznim podijeljenostima, izvana rastrgana neprijateljskim stavovima.

No i tu je uneseno veliko svjetlo. Crkva u sebi samoj posjeduje snagu obnove vlastitog života i svjedočenja, kao i nenadomjestivu snagu obnove svijeta. Posjeduje Isusa Krista, njegovu istinu, milost, nadu, evanđelje – radosnu vijest za svako pokoljenje, pa i za ovo naše. Posjeduje ono dragocijeno blago, lijepi skupocjeni biser. Treba ga samo nanovo i nanovo osmisliti, u život provesti i Crkva i svijet bit će obnovljeni.

Na ovom Tjednu posebno je došla do izražaja potreba života iz vjere. Za ovaj je Tjedan značajno da teološka pitanja ne zanimaju toliko današnjeg svećenika, mislim na one teološke usitnjenosti, nego više život iz vjere. Tako, dok se dogmatsko-antropološka grupa nije mogla formirati, dotle je duhovno-teološka imala preko 30 članova. Današnji je čovjek više praktičar nego teoretičar. Ortopraksa mu kazuje više nego ortodoksija, iako je to bitni i integralni temelj vjere. Vjera mora biti življena vjera. Rečeno je da je apstraktna istina nehumana, okrutna, đavolska. Jednako se to može reći i za ljubav. Lijepo je to zorno osvijetlio sveti Jakov u svojoj poslanici: „Ako su koji brat ili sestra goli i bez hrane svagdanje, pa im tkogod od vas rekne: Hajdete u miru, grijte se i sitite, a ne dadnete im što je potrebno za tijelo, koja korist?” (Jak 2, 15–17). To je ljubav ideja! Kruta, okrutna, đavolska. Vjera i ljubav traže život, djela, traže da se nekako ponovo utjelove u nama.

Na ovom Tjednu se osjetila potreba jednog intenzivnog molitvenog života. Značajno je da se prije u velikim tomovima teološke i filozofske misli za molitvu i razmatranje gotovo nije nalazilo mjesta. Tražila se gola, apstraktna, suha, hladna istina. A ta je često postajala nehumana, ubitačna, krvava, zatvorena. Istina je da u Crkvi i u najcrnjim danima njena postojanja uvijek ostaje vjerni „ostatak” siromaha Jahvinih koji traže samo Boga, koji žive i svjedoče evanđelje. Bile su to male oaze, mali otoci koji posjeduju ono „peto evanđelje”, životno evanđelje. Žive po evanđeoskim istinama i putovima. Danas se traži da molitveni život ispuni sav naš rad i nastojanja. Na to nas podsjećaju noviji crkveni dokumenti. Teolozi i pastoralci moraju biti muževi molitve, vjere, evanđeoske ljubavi, velike nade. Oni moraju taj evanđeoski, Kristov duh unijeti u zajednice, grupe, baze. Da sve bude prožeto. Tako da „Kristovo svjetlo odsijeva na licu Crkve i rasvjetljuje sve ljude” (LG 1).

Još jedna misao izbija iz ovog Tjedna: svijest da smo Crkva. Ne smijemo unutar Crkve stvarati poganske grupe, lomove, razdvajanja. Moramo ljubiti Crkvu Kristovom ljubavlju. To je njegovo Tijelo. „Ljubio je Crkvu i sebe za nju predao da bude sveta i neporočna.” Moramo je ljubiti i poštivati. Poraditi oko toga da bude „bez ljage i nabora ili čega takva” (Ef 5, 25–30). A to moramo početi od sebe. Izvaditi gredu iz svojega oka da jasno i bistro vidimo te zaista možemo pomoći svome bližnjemu.

Možda nam predavanja izgledaju odviše učena, doktrinarna, apstraktna. Upiru prstom na ovo i ono, na ono što ne valja, i na ono što bi trebalo učiniti. A služenje čovjeku je nešto konkretno, životno, neposredno. Kao da nedostaju iskus-

tva Majke Terezije i njenih sestara, koja bi nam o tome mogla reći više. Nagrada za mir Majke Terezije znak je da ljubav-agape ima proročki glas i u današnjem društvu, i da življeno evanđelje osvaja srca. Ili iskustva tihih radnika i časnih sestara u našem narodu koji se nesebično posvećuju našoj zaboravljenoj braći. Ali ljubav je uvijek tiha, nenametljiva, neprimjetna. „Ljubav se ne hvasta, ne nadima se; nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini” (1 Kor 13, 4–6).

No možda je to i providencijalno. Ljubav se spoznaje i zavoli upravo djelima ljubavi. Stoga obogaćeni novim spoznanjima o otajstvu Božje ljubavi koja nam se očituje u Kristovu otajstvu nastojmo to svjedočiti današnjem svijetu. „Radost i nada, žalost i tjeskoba našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu” (GS 1). Tako nas i sve vjernike, Crkvu, II. vatikanski poziva na služenje čovjeku. Hoćemo li biti hrabri i svojim vladanjem, životom i patnjama svjedočiti ljubav? Nije lako. Zamolimo Gospodina da nas ojača i pokrene, da rastemo iz dana u dan u spoznaji i ljubavi, da živimo iz vjere i u vjeri. Razići ćemo se u svagdašnji život. Od našeg susreta ponесimo u svagdanji život poruku, novu zapovijed – zapovijed ljubavi. Prođimo i mi zemljom čineći dobro, podižući klonule i sustale. Budimo svjetlo, nada, sigurnost, radost ovom našem svijetu i današnjem čovjeku.

Naše zahvaljivanje najprije ide Bogu, Ocu Gospodina našega Isusa Krista na svim milostima i dobrima kojima nas je tako obilato obasipao kroz ove dane, objavljujući nam svoga Sina i svoga Duha po Sinu.

Hvala vama, oci nadbiskupi i biskupi, koji ste nas svojim drugovanjem, svojom riječju ohrabрили, obradovali i razveselili. Vaša prisutnost na ovom i ovakvom skupu daje pečat jedinstva, katoliciteta i apostoliciteta naše Crkve. Hvala Vama, oče nadbiskupe zagrebački, preuzvišeni gospodine Franjo Kuhariću, veliki kancelaru koji s toliko ljubavi i otvorenosti marljivo s nama sudjelujete. Hvala vam za svaku dobru riječ. Hvala i ostalim ocima nadbiskupima što su nas svojom prisutnošću obradovali: mons. Josipu Pavlišiću, riječkom nadbiskupu i metropolitu koji toliku zauzetost pokazuje i za ovaj Tjedan i za naš Fakultet; mons. Marijanu Oblaku, zadarskom nadbiskupu, mons. Josipu Arneriću, šibenskom biskupu; mons. Ćirilu Kosu, đakovačkom biskupu, dr Herbutu, skopsko-prizrenskom biskupu, mons. Joakimu Segedi, biskupu. Svima topla hvala!

Hvala i vama, oci provincijali, prvostolnom kaptolu zagrebačkom i drugim kaptolima koji ste sa simpatijom pratili ovaj naš rad.

Iskrena hvala svim predavačima i voditeljima studijskih grupa. Predavanja su bila otvorena, često izazovna, ali uvijek dobronamjerna i iskrena. Svima srdačna hvala!

Hvala i vama, dragi svećenici, koji ste došli sa svih strana naše zemlje i ustrajali s nama. S ovog mjesta hvala svima vama koji tako velikodušno i revno skupljate kolektu za naš Fakultet. Treba da živi ta naša najviša znanstvena crkvena ustanova! Nemamo nikakvih pomoći izvana, dotacija, renti. Samo veliku ljubav svega našeg naroda za tu crkvenu ustanovu. Ponesite naše pozdrave i zahvale svim svojim vjernicima koji se tako zdušno odazivlju glasu svojih natpastira.

Naša topla zahvala ide posebno upravi Dječjačkog sjemeništa, na čelu s rektorom, p. Vlašićem, i ekonomom p. Jelinekom. Toplo i srdačno ozračje omogućuje da se rad Tjedna što bolje i funkcionalnije odvija. Hvala sjemeništarcima koji su nas radosno i veselo čekali na svim vratima, spremni da budu na usluzi. Hvala bogoslovima što su asistencijom i skladnim pjevanjem uzveličali naša euharistijska slavlja. Hvala tehničkom osoblju. Hvala i marljivim rukama Marte, bilo u kuhinji oko pripreme ukusne, izdašne i dobre hrane, bilo u čišćenju prostorija. U čistim, zračnim i toplim prostorijama ugodno je raditi. Hvala i sklopljenim rukama Marije koje su nepoznate molile za uspjeh našeg Tjedna.

Hvala i svima koji su obogatili sajamski dio ovog našeg zborovanja.

Ne smijem izostaviti našeg tajnika Tjedna – dr Adalberta Rebića. Ponio je na svojim ledima najveći teret Tjedna, teški i mučni posao koji s toliko ljubavi obavlja. Topla hvala njemu i njegovu pomoćniku, mr Stjepanu Večkoviću, kao i tajnici našeg Fakulteta, sestri Margareti Babić, koja je nakon poteške operacije ponovno preuzela poslove Fakulteta koje s toliko ljubavi obavlja.

Osobito zahvaljujem dragim gostima i braći u Gospodinu iz drugih kršćanskih zajednica: g. Jovanu Nikoliću, protojereju, koji zastupa preosveštenog episkopa Jovana Pavlovića, administratora pravoslavne zagrebačke metropolije. Svima nam je dobro poznato njegovo bratsko drugovanje s našim Fakultetom i u radu naših teološko-pastoralnih tjedana. Hvala i mag. Peteru Kuzmiću, direktoru Teološkog biblijskog instituta i predstavniku pentekostalne crkve. Topla hvala tihom našem prijatelju i bratu u Gospodu, g. Tripu, koji je ustrajan na našim tjednima i angažiran u radnim grupama.

Kroz ovaj radni Tjedan čini nam se kao da smo vodom za čišćenje do vrha napunili šest kamenih sudova. Treba nam „vino” – dar Duha Svetoga. Molimo Mariju da nas zagovara. Njena tiha i šutljiva prisutnost u našem druženju bila je sigurno tako draga i plodna. Isus će na njenu riječ sva naša razglabanja, stremljenja i pokušaje pretvoriti u „dobro vino”, u duhovsko čudo. Neka Isus ponovo objavi svoju slavu, svoju prisutnost u današnjem svijetu i naša će vjera postati punija.

Poput apostola i mi izlazimo iz dvorane posljednje večere da svemu svijetu naviještamo o ljubavi, o životu, o radosti, o Isusu Kristu o kome smo toliko lijepa čuli, raspravljali i razmišljali. Pođimo noseći veliki navještaj: „Život se očitova i vidjeli smo i svjedočimo, i navješćujemo vam život vječni, koji bijaše kod Oca i očitova se nama” (1 Iv 1, 2).

Pozdravljam vas sve skupa i svakog pojedinca. Pozdravite braću u svećenstvu. „Milost Gospodina Našega Isusa Krista s duhom vašim” (Fil 4, 23).

Ovaj naš susret završit ćemo euharistijskim slavljem, poslušat ćemo riječ našeg oca nadbiskupa, riječ svjetla, nade i obraćenja, te svečanim Te Deum-om dostojno zaključiti ovaj Tjedan na slavu i čast Trojednog Boga.